UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

2 Deserat uxorem vir Christum despicientem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

ab aliis apponuntur, utamur, illi verò à nobis oblata contemnant.

5 pars. *Ex his itaq; evidenter colligitur, conjugium eſſe inter infideles. Illud verò Apoſtoli: [Omne a quod non eſt ex fide, peccatum eſt.] non ita intelligendum eſt, ut quidquid ſit ab infidelibus, credatur eſſe peccatum; ſed omne, quod contra conſcientiam fit, ædificat ad Gehennam. Unde Ambroſius* 1, *[Peccatum eſt, quod aliter fit, quam probatum eſt.]* ¶ *Item Auguſtinus* 2 *ſuper eundem locum. [Omne, quod aliter fit, quàm probatum eſt, peccatum eſt: non tamen omne, quod fit cum fide, bonum eſt. Ignorantia enim, quæ eſt ex culpa, nocet.] Hinc etiam Apoſtolus ait,* b *[Beatus, qui non judicat ſemetipſum in eo, quod probat,] id eſt, qui non facit damnabilem* 3 *ſemetipſum, aliter faciendo, quàm probat eſſe faciendum. Vel, omne quod non eſt ex fide, dicitur eſſe peccatum; quia quidquid ea fide non fit, ut ad æternam valeat ſalutem, nihil reputatur apud Dominum. Unde Auguſtinus* c *ait: [Omnis infidelium vita peccatum eſt: nec valet eſſe bonum, quod fit abſq; Deo* 4. *Ubi enim deeſt agnitio æternæ & incommutabilis veritatis, falſa virtus eſt etiam in optimis moribus.]* ¶ *Item cum dicitur, [non eſt vera pudicitia hominis infidelis cum conjuge ſua.] negatur pudicitia eſſe vera, quantum ad effectum, ad præmium videlicet æternæ ſalutis. Sicut* d *enim apud hæreticos ſacramenta negantur eſſe vera, non quantum ad formam, ſed quantum ad virtutem; ſic & virtutes negantur eſſe veræ apud infideles, non quia veræ in eis non ſint, juxta illud Hieronymi: [virtutibus* 5 *Romani promeruerant imperium,] ſed quia effectu carent æternæ ſalutis.* ¶ *Item illud Ambroſii:* e *[Non eſt putandum matrimonium, quod extra Dei decretum factum eſt; ſed cùm cognoſcitur, eſt emendandum.] non oſtendit conjugium non eſſe inter infideles. Nullo enim Domini præcepto gentiles prohibentur conjungi gentibus. Nec ergo eorum conjugium extra Dei decretum fit. Illa itaq; auctoritate jubentur ſeparari ab invicem, qui contra Dei, vel eccleſiæ decretum copulati ſunt: utpote infideles cum fidelibus, vel conſanguinei cum conſanguineis, vel affines cum affinibus. Hi omnes, ſi ſibi invicem copulati fuerint, ſeparandi ſunt.*

1 ¶ Unde Ambroſius] *Referuntur verba gloſſæ ordinariæ in eum Pauli locum. Verba autem Ambroſii in eundem locum ſunt hæc.* Rectè peccatum appellat, quod aliter fit, quàm probatum eſt.

2 ¶ Item Auguſtinus] *Hæc non ſunt inventa apud B. Auguſtinum: ſed à verſ.* non omne. *uſq; ad verſ.* nocet. *ſunt ex eadem gloſſa ordinaria ibidem.*

3 ¶ Damnabilem] *In gloſſa interlineari ibidem hæc leguntur,* qui non facit ſe damnabilem, nocendo aliis de ſuo bono.

4 ¶ Abſque Deo] *Apud B. Auguſtinum, & in gloſſa ordinaria legitur,* & nihil eſt bonum ſine ſummo bono. *Reliqua verò ut apud Gratianum.*

5 ¶ Virtutibus] *Hæc non ſunt reperta apud B. Hieronymum. Sententia illius poteſt ex B. Auguſtino in quinto de civit. Dei c. 12. uſq; ad 15.*

C. XV. ¶ *Fideles infidelibus non ſunt conjugio copulandi.*

Hinc etiam idem Ambroſius *in libro de Patriarchis, lib. 1. de Abraham, c. 9.*

CAve f Chriſtiane, gentili, aut Iudæo filiam tuam tradere. Cave, inquam, gentilem, aut Iudæam, atq; alienigenam, hoc eſt hæreticam, & omnem alienam à fide tua uxorem accerſas tibi. Prima conjugii fides, caſtitatis gratia eſt. *& infrà.* ¶ Si Chriſtiana ſit, non eſt ſatis, niſi ambo initiati ſitis ſacramento baptiſmatis. Simul ad orationem noctè vobis ſurgendum eſt, & conjunctis precibus obſecrandus Deus.

a Rom. 14. b *Ibidem.* c *In lib. Sent. ipſius, & Proſperi, c. not paulò aliter.* d *ſupr. ead. in princ. & c. ſic enim.* e *ſupr. ead. in princip.* f *Sent. 4. diſt. 39.*

C. XVI. ¶ *Cum hæreticis catholici non miſceant conjugia.*

Item ex concilio Agathenſi *a, cap. 67.*

NOn *b* oportet cum hominibus *c* hæreticis miſcere connubia, & vel filios vel filias dare, ſed potius accipere, ſi tamen ſe profiteantur Chriſtianos eſſe futuros, & catholicos.

C. XVII. ¶ *Chriſtiana communione careat, qui Iudaicæ pravitati conjugali ſe vinculo ſociat.*

Item ex concilio Vrbanenſi *d.*

II. SI *e* quis Iudaicæ pravitati conjugali ſocietate jungitur, ſive Chriſtiana Iudæo, ſive Iudæa Chriſtiano mulier carnali conſortio miſceatur, quicunque eorum tantum nefas admiſiſſe cognoſcitur, à Chriſtiano cœtu atque convivio, & à communione eccleſiæ protinus ſegregetur.

¶ *Eadem ſententia quibuſdam verbis mutatis habetur in concilio Aruernen. c. 6. Et ſimilia ſunt in Aurelianenſi II. c. 19.*

Item illud Auguſtini, [Non eſt ratum conjugium, quod ſine Deo eſt.] Non negat conjugium eſſe inter infideles. Conjugium enim aliud eſt legitimum & non ratum, aliud ratum & non legitimum, aliud legitimum & ratum. Legitimum conjugium eſt, quod legali inſtitutione, vel provinciæ moribus contrahitur. Hoc inter infideles, ratum non eſt, quia non eſt firmum & inviolabile 1 *conjugium eorum. Dato enim libello repudii, licet eis recedere ab invicem, & alii copulari lege fori, non lege poli, quam non ſequuntur. Inter fideles verò ratum conjugium eſt, quia conjugia ſemel inita inter eos, ulterius ſolvi non poſſunt. Horum quædam ſunt legitima, veluti cùm uxor à parentibus traditur, à ſponſo dotatur, & à ſacerdote benedicitur. Hæc talia conjugia, legitima & rata appellantur. Illorum verò conjugia, qui contemptis omnibus illis ſolennitatibus ſolo affectu aliquam ſibi in conjugem copulant, hujuſmodi conjugium non legitimum, ſed ratum tantummodo eſſe creditur.*

1 ¶ Inviolabile] *Sicut in omnibus vetuſtis exemplaribus, quæ collata ſunt. In vulgatis legebatur,* & ideò violabile.

QVÆSTIO II.

QVod verò uxore vivente alteram ducere non poſſit 1, *teſtatur ſcriptura* 2, *dicens. (Alioquin ſi diſceditis ab invicem, & volentes cohabitare dimittitis, & aliis vos copulaveritis, adulteri eritis, & filii veſtri, qui poſtea naſcentur, erunt immundi, id eſt, ſpurii.)*

1 ¶ Non poſſit] *In vulgatis ſequebantur hæc,* qui infidelem dimiſit, *quæ in manuſcriptis exemplaribus non habentur.*

2 ¶ Scriptura] *Hæc non ſunt verba ipſa ſcripturæ, ſed in gloſſa ordinaria ex Ambroſio ad ea verba 1. Cor. 7.* alioquin filii veſtri, &c. *hæc leguntur.* Si dimittitis, invicem nolentes cohabitare, & aliis vos copulatis, adulteri eſtis, & filii veſtri ſpurii, & ideò immundi.

C. I. ¶ *Non poteſt quis poſt baptiſmum alteram ducere, vivente ea, quæ ante baptiſmum ſibi fuerit virgo copulata.*

Item ex concilio Meldenſi, *cap. 1.*

SI *f* quis habuerit uxorem virginem ante baptiſmum, vivente illa poſt baptiſmum, alteram habere non poteſt. Crimina enim in baptiſmo ſolvuntur, non conjugia.

a *Et in Laodicenſi, cap. 31.* b *Burchard. l. 9. cap. 78. Ivo part. 8. cap. 204.* c *al. omnibus.* d *al. Verbenenſi.* e *Sent. ibid. ſupr. ead. in principio.* f *ſupr. ead. q. 1. ſi quis. Concor. Tribur. conc. cap. 39. Burch. lib. 9. c. 61. Ivo p. 8. cap. 197. Pannorm l. 6. cap. 98.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

C. II. ¶ *Licet fideli aliam ducere uxorem, quam 1 Chriſtianæ fidei odio infidelis dimittit.*

Gregorius *autem contra teſtatur, dicens.*

SI *a* infidelis diſcedit odio Chriſtianæ fidei, diſcedat. Non eſt enim frater aut ſoror ſubjectus ſervituti in hujuſmodi.] Non eſt enim dimiſſo peccatum propter Deum, ſi alii ſe copulaverit. Contumelia quippe creatoris ſolvit jus matrimonii circa eum qui relinquitur. Infidelis autem diſcedens, & in Deum peccat, & in matrimonium: nec eſt ei fides ſervanda conjugii; quia *b* propterea diſcedit, ne audiret Chriſtum, Deum 2 Chriſtianorum conjugiorum.

¶ *Hæc non ſunt inventa apud B. Gregorium: ſed apud B. Ambroſium ad cap. 7. 1. Corinthiorum eadem ferè leguntur, plenius, atque aptius expoſita.*

1 ¶ Quam] *Sic etiam in vetuſtis: ſed ſi legeretur,* quem. *magis videretur reſpondere verbis ipſius capitis.*

2 ¶ Chriſtum Deum.] *In loco indicato eſt,* ne audiret auctorem eſſe Chriſtianorum Deum conjugii.

Hic diſtinguendum c *eſt, aliud eſſe, dimittere volentem cohabitare, atq; aliud, diſcedentem non ſequi. Volentem enim cohabitare licet quidem dimittere, ſed non ea vivente aliam ſuperducere* d: *diſcedentem verò ſequi non oportet, & ea vivente aliam ducere licet. Verùm hoc non niſi de his intelligendum eſt, qui in infidelitate copulati ſunt. Cæterùm ſi ad fidem uterq; converſus eſt, vel ſi uterq; fidelis matrimonio junctus eſt, & procedente tempore alter eorum à fide diſceſſerit, & odio fidei conjugem dereliquerit, derelictus diſcedentem non comitabitur: non tamen illa vivente alteram ducere poterit; quia ratum conjugium fuerat inter eos, quod nullo modo ſolvi poteſt.*

QVÆSTIO III.

V*Trum verò bigamus ſit reputandus, qui ante baptiſmum habuerit unam, & poſt baptiſmum alteram, auctoritate* Hieronymi *patet. Ait enim ſuper epiſtolam Pauli ad Timotheum.*

C. I. ¶ *Non eſt bigamus, qui ante baptiſmum habuerit unam, & poſt baptiſmum alteram.*

OPortet *e* Epiſcopum unius uxoris eſſe virum. Verùm hoc poſt baptiſmum. Cæterùm, ſi ante baptiſmum habuit unam, & poſt baptiſmum habuerit aliam, non eſt reputandus bigamus, cui prorſus innovato per baptiſmum omnia vetera ſunt dimiſſa.

¶ *Sententia hujus capitis habetur ſupr. diſt. 26. c. unius. ex gloſſa ordinaria prima ad Thimotheum c. 3. Beatus autem Hieronymus hanc rem, & in epiſt. ad Tit. c. 1. attigit, & in epiſtola ad Oceanum copioſè tractavit.*

C. II. ¶ *Non debet fieri Epiſcopus, qui ante baptiſmum habuerit unam, & poſt baptiſmum alteram.*

Auguſtinus verò contrà teſtatur, & Innocentius. Ait enim Auguſtinus *ſuper epiſtolam Pauli ad Titum.*

ACutius *f* verò intelligunt, qui nec eum ordinandum cenſuerunt, qui ante baptiſmum habuerit unam, & poſt baptiſmum alteram. In baptiſmate enim crimina abolentur, non fœderatio conjugii diſſolvitur. Sicut illa, quæ catechumena vitiata eſt, inter Dei virgines conſecrari non poteſt, ſic qui ante baptiſmum habuit unam, & poſt baptiſmum alteram, non niſi bigamus eſt reputandus. Amiſit enim quiddam non ad vitæ meritum, ſed ad ſignaculi ſacramentum.

¶ *Sententia hujus capitis habetur in collectaneis Bedæ, & gloſſa ordinaria ad c. acutius.*

Item Innocentius Ruffo a *& Euſebio Epiſcopis Macedoniæ* [illegible] *tis argumentis probat talem bigamum reputari. Quia ergo* [illegible] *cujus cauſa in præſenti agitur, ante baptiſmum habuit unam,* [illegible] *poſt baptiſmum alteram, bigamus judicatur: & licet vita* [illegible] *to & induſtria ſcientia polleat, tamen in Epiſcopum ordinari* [illegible] *poteſt.*

CAVSA XXIX.

QVidam mulieri nobili nunciatum eſt, quòd* [illegible] *cujuſdam nobilis petebatur in conjugem: præbuit aſſenſum. Alius verò quidam ignobilis,* [illegible] *vilis conditionis, nomine illius, ſeipſum obtulit,* [illegible] *eam in conjugem accepit. Ille, qui prius* [illegible] *cuerat, tandem venit, eamq; ſibi conjugem petit. Illa ſe* [illegible] *conqueritur, & ad prioris copulam aſpirat.*

1 *Hic primùm quæritur, an ſit conjugium inter eos.*

2 *Secundò, ſi prius putabat hunc eſſe liberum, &* [illegible] *hendit illum eſſe ſervum, an liceat ei ſtatim ab* [illegible] *ſcedere.*

QVÆSTIO I.

QVòd b *autem conjugium ſit inter eos, probatur* [illegible] *Conjugium ſive matrimonium eſt viri & mulieris conjunctio, individuam vitæ conſuetudinem retinens.* [illegible] *tem. Conſenſus utriuſq; matrimonium facit. Quia ergo* [illegible] *juncti ſunt, ut individuam vitæ conſuetudinem conſervarent,* [illegible] *uterq; conſenſit in alterum, conjuges ſunt appellandi.* ¶ [illegible] *reſpondetur. Conſenſus eſt duorum vel plurium* [illegible] *Qui autem errat, non ſentit; ergo non conſentit, id eſt,* [illegible] *aliis ſentit. Hæc autem erravit; non ergo conſenſit:* [illegible] *junx eſt appellanda, quia non fuit ibi conſenſus* [illegible] *nullum matrimonium eſſe poteſt. Sicut enim* [illegible] *quem putat eſſe Epiſcopũ, & adhuc eſt laicus,* [illegible] *dinatus, imò ab Epiſcopo adhuc eſt ordinandus;* [illegible] *eſt copulata conjugio, imò adhuc eſt copulanda.* ¶ [illegible] *omnis error conſenſum evacuat: Qui enim accipit* [illegible] *corruptam, quam putat virginem, vel qui accipit* [illegible] *quam putat eſſe caſtam, uterque errat, quia ille corruptam* [illegible] *virginem, & iſte meretricem reputat caſtam. Numquid* [illegible] *dicendi ſunt non conſenſiſſe in eas? aut dabitur* [illegible] *dimittendi utramq;, & ducendi alteram? Verum eſt,* [illegible] *error conſenſum excludit; ſed error alius eſt perſonæ,* [illegible] *alius conditionis, alius qualitatis. Error perſonæ eſt,* [illegible] *putatur eſſe Virgilius, & ipſe eſt Plato. Error fortunæ,* [illegible] *putatur eſſe dives, qui eſt pauper, vel econverſo. Error* [illegible] *nis, quando putatur eſſe liber, qui ſervus eſt. Error* [illegible] *quando putatur eſſe bonus, qui malus eſt. Error fortunæ* [illegible] *litatis conjugii conſenſum non excludit. Error vero perſonæ* [illegible] *conditionis, conjugii conſenſum non admittit. Si quis* [illegible] *retur ſe venditurum agrum Marcello, & poſtea veniret* [illegible] *cens ſe eſſe Marcellum, & emeret agrum ab illo,* [illegible] *lo convenit iſte de pretio, aut dicendus eſt agrum* [illegible] *Item ſi quis promitteret ſe venditurum mihi aurum,* [illegible] *ferret mihi orichalcum, & ita me deciperet, numquid* [illegible] *ſenſiſſe in orichalcum? Nunquam volui emere orichalcum,* [illegible] *aliquando in illud conſenſi, quia conſenſus non eſt* [illegible] *Sicut ergo hic error materiæ excludit conſenſum, ſic &* [illegible] *error perſonæ. Non enim conſenſit in hunc, ſed in eum,* [illegible] *bat eſſe. Sed objicitur* d. *Iacob non conſenſerat in Liam,* [illegible] *Rachel: ſeptem ſiquidem annis pro Rachel ſervierat.* [illegible]

a *Sent. 4. diſtin. 39. Gloſſ. 1. Corinth. 7. ad illud: (non eſt enim frater.)* b *al. quæ.* c *Sent. 4. diſt. 39.* d *al. ſuperinducere.* e *Suprà diſtinct. 26. unius.* f *Suprà diſtinct. 26. Acutius.*

a *ſup. diſt. 26. deinde. & ſup. ea q. 1. q. 1. numquid.* b [illegible] *in prin.* c *4. Sent. diſt. 30.* d *Gen. 29.*